

Verkenning sectoren en stromen

Regioscan Utrecht

Jan-Bart Jutte, Jorrit Zuidema
13 juli 2018
Open

Met vriendelijke groet,

(Dhr.) Marin Zegers
Circulaire economie ontwikkelaar

T 030 - 286 4261, m.zegers@utrecht.nl
Duurzame Stad / Innovatie / Werkgelegenheid
www.utrecht.nl/circulair 06 - 2774 2773

Gemeente Utrecht, Ontwikkelorganisatie Ruimte
Stads Kantoor, Stadsplateau 1, 3521AZ UTRECHT

CE ontwikkelaar = circulaire markten goed kennen & hierin open publiek-private samenwerkingen opbouwen en ontwikkelen
& werkgelegenheid in de opkomende markt(en) aantrekken; innovatie, bronnen van de toekomst. Focus (ver-)bouw opschaling

Gemeente Utrecht

Circulaire Utrecht? www.afro-utk.nl, www.hofvancartesijs.nl & www.thegreenhouserestaurant.nl
circulair bouwen moet in Utrecht de norm zijn Raadsnotie 252 - duurzame gezonde verstedelijking
circulairMI, PBL - waarom een circulaire economie & Stedelijk Utrecht & NL 100% circulair in 2050
Rijksdienst voor Ondernemend NL, circulair bouwen & <http://bestpractices.circulairondernemen.nl>

Toolbox voor Cirkelregio's

Vraagstelling Utrecht

Utrecht legt focus in aanpak circulaire economie op 1. circulair inkopen (100% in 2050), 2. bouw en 3. afval is grondstof.

1. Voor 'circulair inkopen' zijn door de gemeente 10 productgroepen geselecteerd
2. Voor 'bouw' zijn de nodige activiteiten in gang gezet. Een goed beeld bij het speelveld ontbreekt echter nog.
3. Voor 'afval is grondstof' is weinig zicht op stromen bedrijfsafval.

Vragen Utrecht

- ➔ *Wat zijn de thema's (sectoren, stromen) waar Utrecht mee aan de slag kan?*
- ➔ *Hoe ziet het speelveld van de bouw er in Utrecht uit?*
- ➔ *Wat zijn grote(re) stromen bedrijfsafval in gemeente Utrecht?*
- ➔ *Tot welke keuze en/of vervolgstappen leidt dit?*

Inhoudsopgave

- **Utrecht**
 - Sectoren: economie
 - Speelveld bouwsector
 - Reststromen
- **Keuzes en vervolgstappen**
- **Evaluatie**

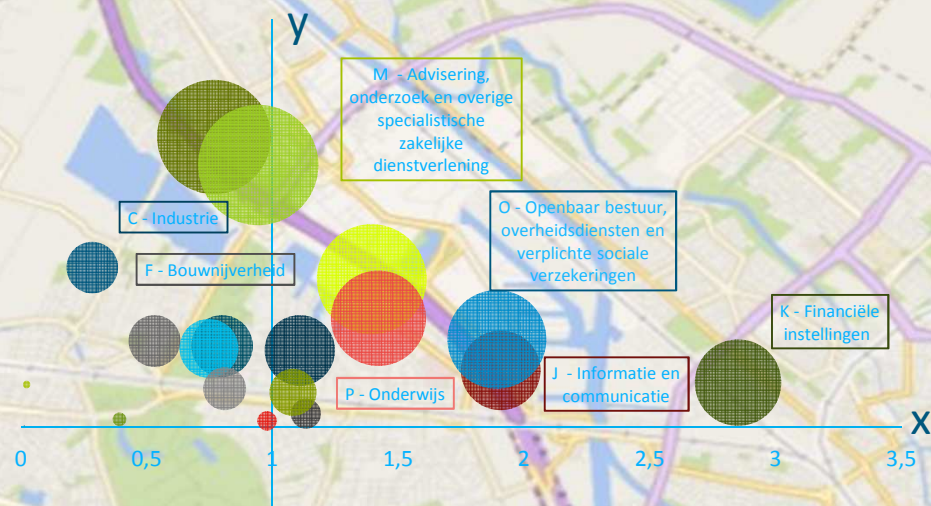
Definities

- **Reststromen:** zijn vrijkomende materiaalstromen die ontstaan in de keten van productie, verwerking, gebruik en distributie en al dan niet hergebruikt of gerecycled worden.
- **Specialisatie index:** vergelijkt de regionale werkgelegenheid met de op basis van het Nederlands gemiddelde verwachte werkgelegenheid. Een specialisatie index groter dan 1 geeft aan dat een sector meer werkgelegenheid meebrengt dan verwacht zou worden.
- **Bouwnijverheid:** is onderdeel van de bouw en staat gelijk aan de bedrijven die bij de KvK staan in geschreven onder de SBI code F.
- **Kantoorhoudende organisaties:** is een verzamelcategorie voor organisaties die actief zijn in een kantoor- of onderwijsomgeving. In het onderzoek van Stimular (2016) worden de volgende sectoren benoemd: J – Informatie en communicatie, K – Financiële instellingen, L – Verhuur van en handel in onroerend goed, M – Advisering, onderzoek, speciale zakelijke dienstverlening, N – Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening, O – Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen, P – Onderwijs.

Sectoren Utrecht

Economie

Overzicht van werknemers per sector gemeente Utrecht

Verdeling aantal werknemers

Bodemgebruik per hectare

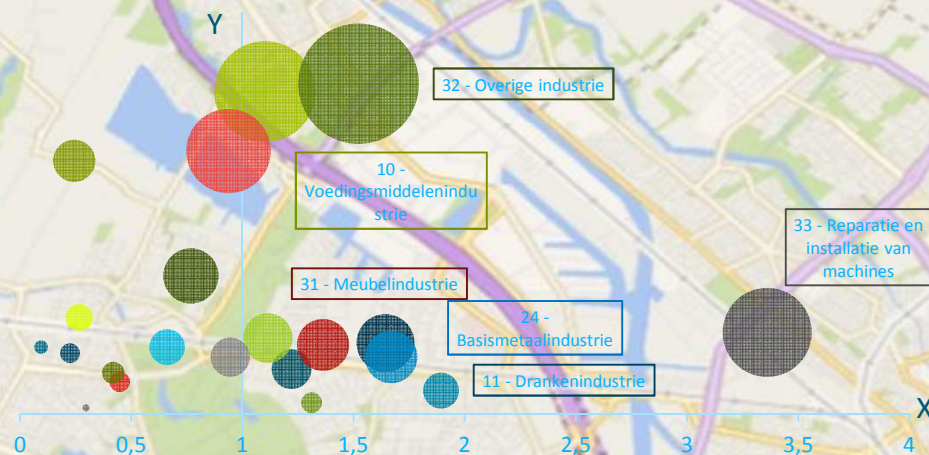
Bebouwd terrein	4.178 ha
Agrarisch terrein	2.399 ha
Recreatieterrein	1.169 ha
Verkeesterrein	956 ha
Binnenwater	538 ha
Semi-bebouwd terrein	496 ha
Bos en open natuurlijk terrein	184 ha
Totaal	9.921 ha

De meeste werknemers zijn werkzaam in gezondheids- en welzijnzorg, groot- en detailhandel en reparatie van auto's, advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening, onderwijs en financiële instellingen.

Focus op industrie, bouw, kantoren en de zorg

- Grote werkgelegenheid
 - Zorg
 - Groot- en detailhandel
 - Kantoorhoudende organisaties
- Specialisatie Utrecht
 - Kantoorhoudende organisaties
- Industrie relatief klein, navolgend wel ingezoomd op industrie vanwege mogelijk regionale specialisatie.

Industrie

Specialisatie binnen de industrie in de reparatie en installatie van machines, drankenindustrie, basismetaalindustrie, meubelindustrie, voedingsmiddelenindustrie en overige industrie.

Organisatie met 200+ werknemers

Naam organisatie	Werknemers	Economische activiteit
NedTrain Utrecht	200 t/m 499	Reparatie en onderhoud van overige transportmiddelen
UW Gedetacheerden	200 t/m 499	Sociale werkvoorziening en vervaardiging v. overige goederen
Uw divisie productie, afdeling Verpakking en Metaal	200 t/m 499	Sociale werkvoorziening en vervaardiging v. overige goederen
BASF Nederland B.V. vestiging De Meern	200 t/m 499	Vervaardiging van overige chemische producten (rest)
Jacobs Douwe Egberts NL B.V.	200 t/m 499	Verwerking van koffie en thee
Nedal Aluminium B.V.	200 t/m 499	Vervaardiging van aluminium
Stork Technical Services	200 t/m 499	Vervaardiging van metalen constructiewerken en delen daarvan

Verdeling aantal werknemers

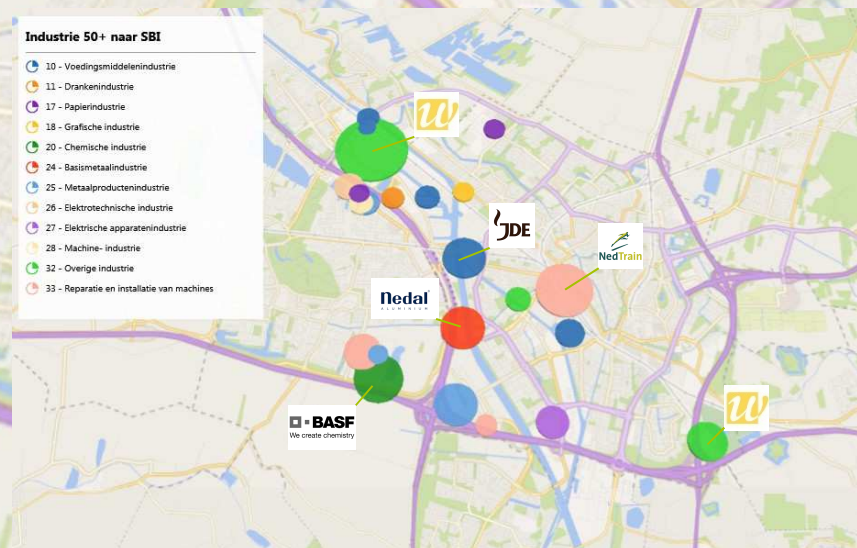

De meeste werknemers zijn werkzaam binnen de overige industrie, voedingsmiddelen industrie, reparatie en installatie van machines en metaal productie-industrie.

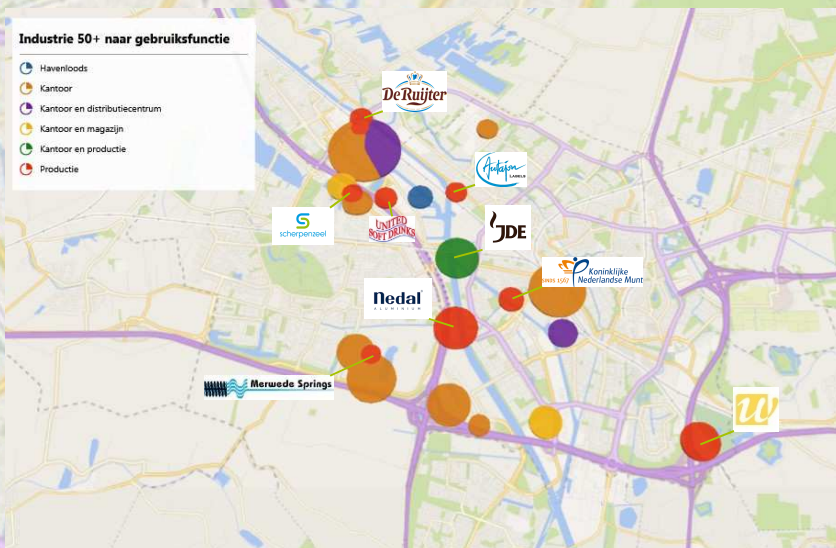
Inzoomen op de industrie (1)

- Beperkte werkgelegenheid
 - 6.500 werknemers, 450 vestigingen
 - Specialisatie index van 0,3

Industrie 50+ naar SBI

Industrie 50+ naar gebruiksfunctie

Wat valt op?

- UW grote organisatie met meerdere locaties
- Clustering bij Lageweide en Terwijde

Wat valt op?

- Beperkt actief in de productie
- Productie van voedingsmiddelen
- Productie van aluminium

Inzoomen op de industrie (2)

33 – Reparatie en installatie van machines

■ 800 werknemers, 15 vestigingen

naam	Economische activiteit	Categorie
NedTrain Utrecht	Reparatie en onderhoud van overige transportmiddelen	200 t/m 499
Kuijpers Utiliteit Midden-Noord	Installatie van industriële machines	100 t/m 199

11 - Drankenindustrie

■ 150 werknemers, 8 vestigingen

naam	Economische activiteit	categorie
United Soft Drinks B.V.	Vervaardiging van frisdranken; productie van mineraalwater	50 t/m 99
Verschillende bier brouwerijen	Vervaardiging van bier	50 t/m 99

32 - Overige industrie

■ 1.500 werknemers, 69 vestigingen

naam	Economische activiteit	categorie
UW	Sociale werkvoorziening en vervaardiging v. overige goederen	500+
De Koninklijke Nederlandse Munt N.V.	Slaan van munten en medailles	50 t/m 99

10 – Voedsel en genotsmiddelenindustrie

■ 1.000 werknemers, 54 vestigingen

naam	Economische activiteit	categorie
Jacobs Douwe Egberts NL B.V.	Verwerking van koffie en thee	200 t/m 499
Intertaste Supply Point Utrecht	Vervaardiging van overige voedingsmiddelen (rest)	100 t/m 199
Nuscience / Pre-Mervo B.V.	Vervaardiging van veevoeders	50 t/m 99
Koninklijke De Ruijter B.V.	Verwerking van cacao, vervaardiging v. chocolade/suikerwerk	50 t/m 99
Bakkerij Neplenbroek	Vervaardiging van brood en vers banketbakkerswerk	50 t/m 99

Utrecht

Speelveld bouw sector

Inzoomen op speelveld in de bouw (1)

Hoe ziet het speelveld van de bouw eruit?

Welke stakeholders zijn actief in de bouwketen?

- Opdrachtgevers (WBV, RVB)
- Projectontwikkelaars
- Beleggers
- Bouwnijverheid (uitvoerend)
- Toeleveranciers
- Ingenieursbureaus en architecten
- Onderwijs en onderzoek

Inzoomen op speelveld in de bouw (2)

Opdrachtgevers

- Overheid (provincie Utrecht, gemeente Utrecht, Rijkswaterstaat, Utrechtse Vastgoed Organisatie)
- Woningbouwvereniging
- Markt van opdrachtgevers niet geheel scherp

Projectontwikkelaars (200 werknemers, 17 vestigingen)

- AM Vastgoedontwikkeling Nieuwegein
- Strukton Integrale Projecten

Beleggers en pensionfondsen (1000 werknemers, 10 vestigingen)

- Achmea Pensioenservices
- SPF Beheer
- SNS Asset Management / Actiam
- Klépierre Management Nederland

Inzoomen op speelveld in de bouw (3 - bouwnijverheid)

41 – Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw en projectontwikkeling

■ 1.900 werknemers, 400 vestigingen

naam	Economische activiteit	Categorie
KWS Infra Utrecht	Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	200 t/m 499
Rutges B.V.	Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	100 t/m 199
AM Vastgoedontwikkeling Nieuwegein	Projectontwikkeling	100 t/m 199
Eager People Projecten B.V.	Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	100 t/m 199

42 - Grond-, water- en wegenbouw (geen grondverzet)

■ 5.50 werknemers, 40 vestigingen

naam	Economische activiteit	categorie
MVOI B.V.	Leggen van elektriciteits- en telecommunicatiekabels	100 t/m 199
Strukton Civiel Projecten B.V.	Wegenbouw en stratenmaken	50 t/m 99
D. van der Steen B.V.	Wegenbouw en stratenmaken	50 t/m 99
Strukton Rail B.V.	Bouw van boven- en ondergrondse spoorwegen	50 t/m 99

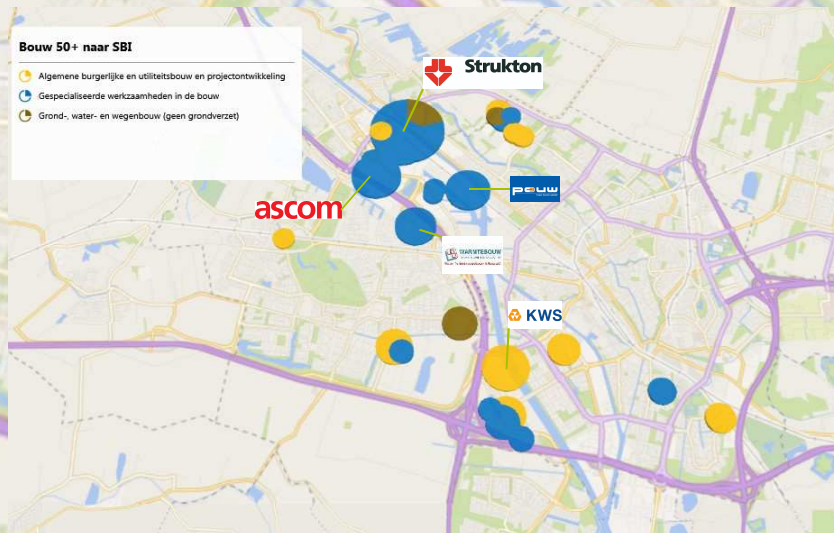
43 – Gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw

■ 4.000 werknemers, 450 vestigingen

naam	Economische activiteit	categorie
Strukton Rail Nederland	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	200 t/m 499
Ascom (Nederland) B.V.	Elektrotechnische bouwinstallatie	200 t/m 499
Strukton Systems B.V.	Elektrotechnische bouwinstallatie	200 t/m 499
Strukton WorkspHERE B.V.	Elektrotechnische bouwinstallatie	200 t/m 499
Theo Pouw B.V.	Slopen van bouwwerken	200 t/m 499
Warmtebouw	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	200 t/m 499
Kropman Installatietechniek	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	100 t/m 199

Inzoomen op speelveld in de bouw (4 - bouwnijverheid)

Bouwnijverheid 50+ naar SBI

Bouwnijverheid 50+ naar gebruiksfunctie

Inzoomen op speelveld in de bouw (5)

Architectenbureaus (250 werknemers, 75 vestigingen)

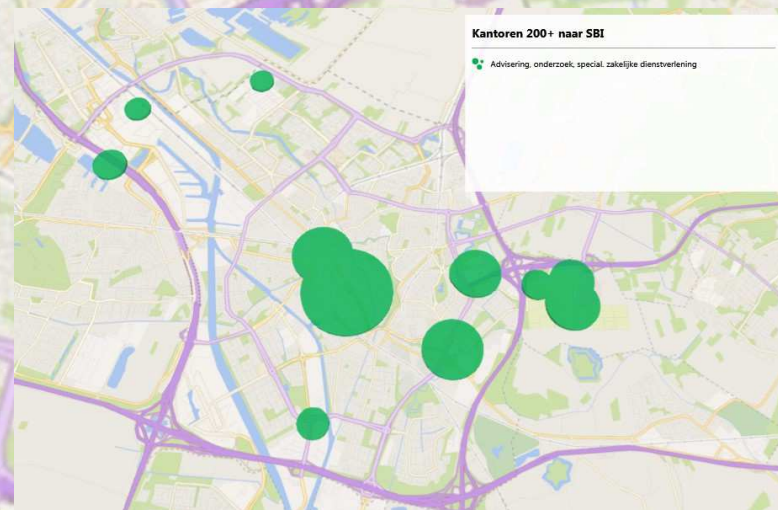
- JHK architecten
- OPL Architecten
- Zecc Architecten

Ingenieurs en overig technisch ontwerp en advies (7.000 werknemers, 350 vestigingen)

- ProRail
- Movares
- Strukton WorkSphere

Toeleveranciers (300 werknemers, 40 vestigingen)

- Mebin B.V.

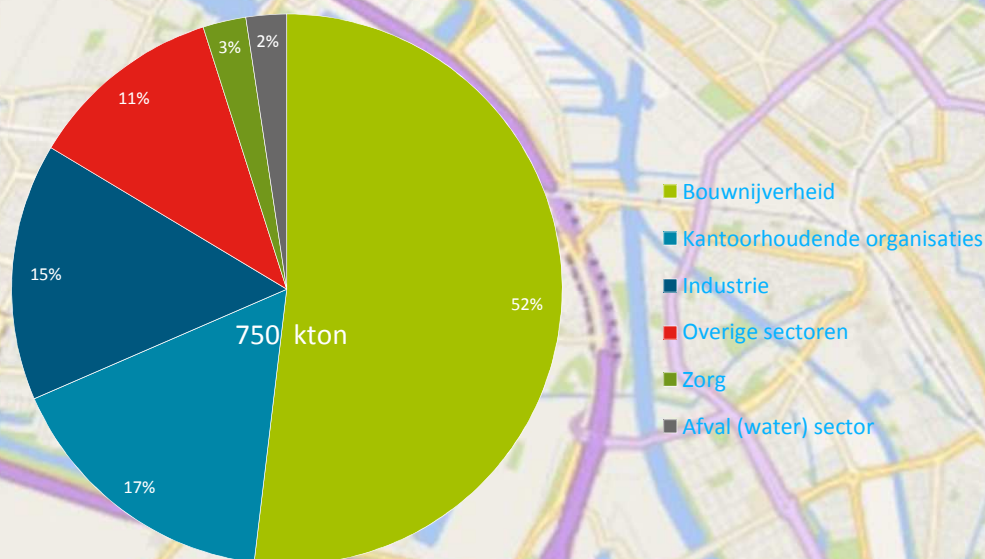
A map of a city area, likely Amsterdam, showing a network of purple lines that represent 'reststromen' (rest currents). These lines are overlaid on a map that includes roads, water bodies, and green spaces. The purple lines form a complex, interconnected network that follows major thoroughfares and connects different parts of the city. The text 'Reststromen' is centered over the map in a large, dark blue font. Below it, the text 'Hoeveel komt er vrij?' is written in a smaller, yellow-green font. In the bottom left corner, the number '18' is displayed in yellow-green. In the bottom right corner, the logo 'Royal HaskoningDHV' is visible in white text on a dark blue background.

Reststromen

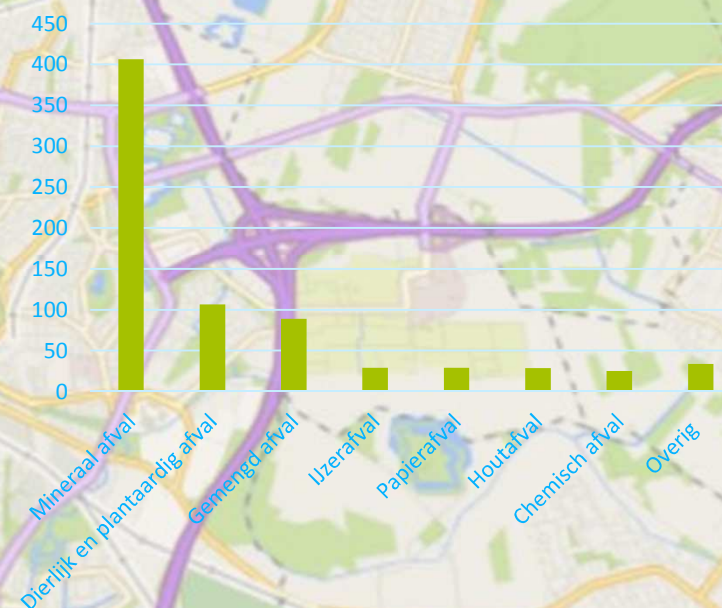
Hoeveel komt er vrij?

Reststromen afkomstig van organisaties gemeente Utrecht (exclusief: gemeentelijk en huishoudelijk afval)

Hoofdsegmenten reststromen in Kiloton

Type reststromen in Kiloton

Op deze slide worden de reststromen van de in de gemeente Utrecht gevestigde/gestationeerde organisaties weergegeven. Het huishoudelijk afval (afval dat vrijkomt bij huishoudens in de gemeente Utrecht) en gemeentelijk afval (bestaat uit: riool-, veeg-, groenafval uit OR, en klein gevaarlijk afval van bedrijven) zijn in deze slide buiten beschouwing gelaten. Gemeentelijk afval bedraagt ca. 16 kton.

Reststromen in de gemeente Utrecht

Grote reststromen in Utrecht goed voor meer dan 75%

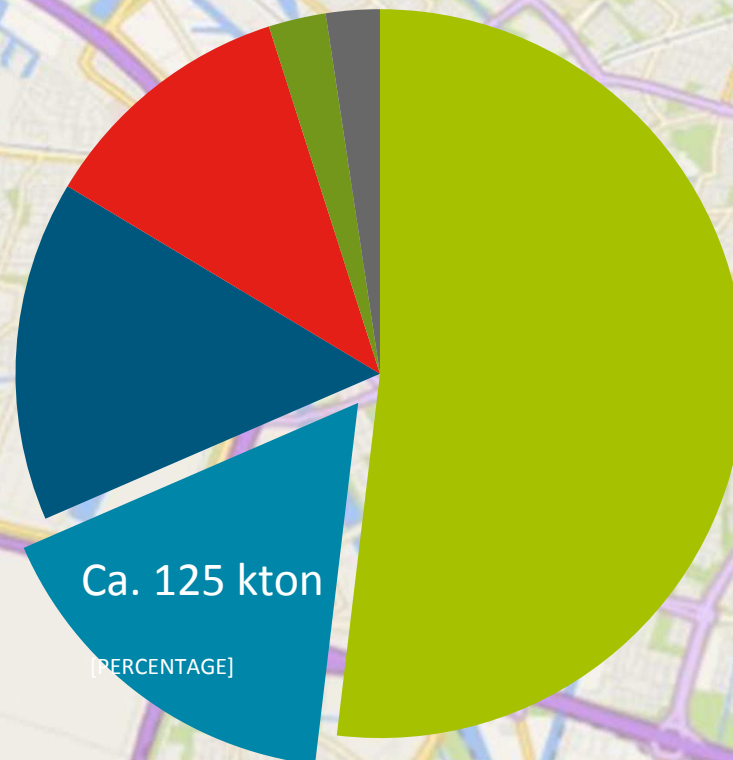
- Bouwnijverheid
- Kantoorhoudende organisaties
- Industrie

Navolgend ingezoomd op:

- Kantoorhoudende organisaties
- Industrie

Kantoorhoudende organisaties

Ca. 125 kiloton

- Bouwnijverheid
- Kantoorhoudende organisaties
- Industrie
- Overige sectoren
- Zorg
- Afval (water) sector

Kantoorhoudende organisaties reststromen (1)

■ Sectoren kantoorhoudende organisaties

- J – Informatie en communicatie
- K – Financiële instellingen
- L – Verhuur van en handel in onroerend goed
- M – Advisering, onderzoek, speciale zakelijke dienstverlening
- N – Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening
- O – Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen
- P – Onderwijs

■ Grote sectoren in Utrecht

- Meer dan 7.000 vestigingen
- 51% van de werknemers in Utrecht is werkzaam in de kantooromgeving (117.000 werknemers)

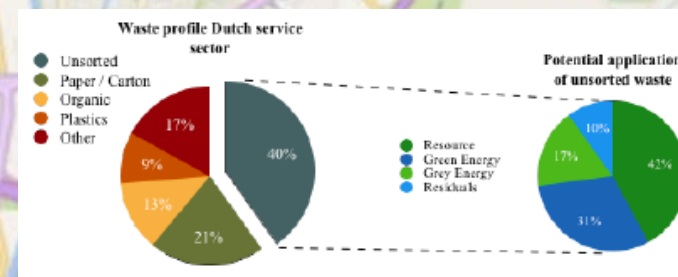
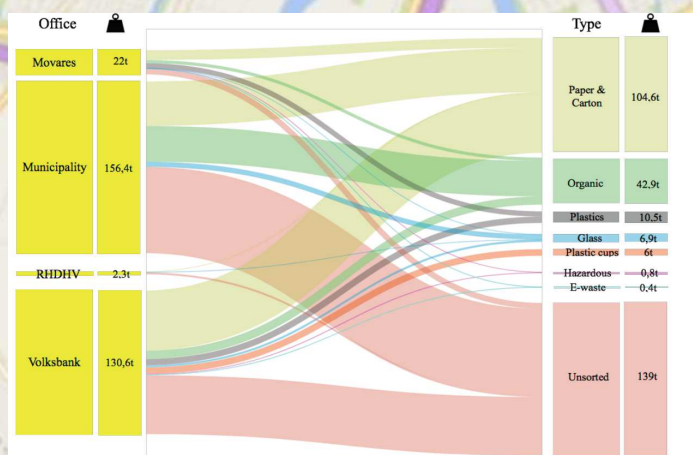
Kantoorhoudende organisaties reststromen (2)

Nog veel onduidelijkheid over afvalcijfers van kantoorhoudende organisaties

Studies:

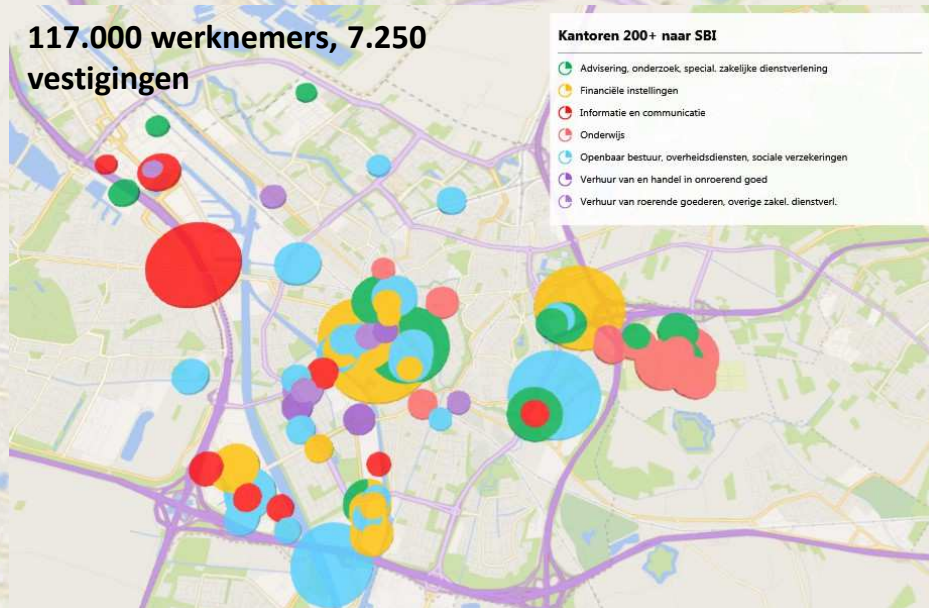
- Stichting Stimular, 2016 (17 kantoorgebouwen, 227 kg/FTE)
- Onderzoek UU studenten, 2017 (afvalstromen Green Business Club Utrecht, onder begeleiding van Royal HaskoningDHV)

Organisatie	Totaal	Gesorteerd	Ongesorteerd	Unit	Totaal	Gesorteerd	Ongesorteerd	Unit	FTE
Movares	23,8	18,5	5,3	Ton	21,64	16,82	4,82	kg/FTE	1.100
Gemeente	156,4	77,7	78,7	Ton	62,56	31,08	31,48	kg/FTE	2.500
RHDHV	2,3	0,6	1,7	Ton	20,91	5,45	15,45	kg/FTE	110
Volksbank	130,6	77,1	53,6	Ton	50,23	29,65	20,62	kg/FTE	2.600
Gemiddelde GBCU	78,28	43,48	34,83	Ton	38,83	20,75	18,09	kg/FTE	

Kantoorhoudende organisaties 200+ naar SBI

117.000 werknemers, 7.250 vestigingen

Wat valt op?

- Clusters bij Jaarbeurs, centrum, De Uithof
- Sectoren: Financiële dienstverlening, onderwijs, overheid, advies en ICT
- GBCU en EBU aanhaken

Initiatieven:

Kantoorhoudende organisaties 1.000+

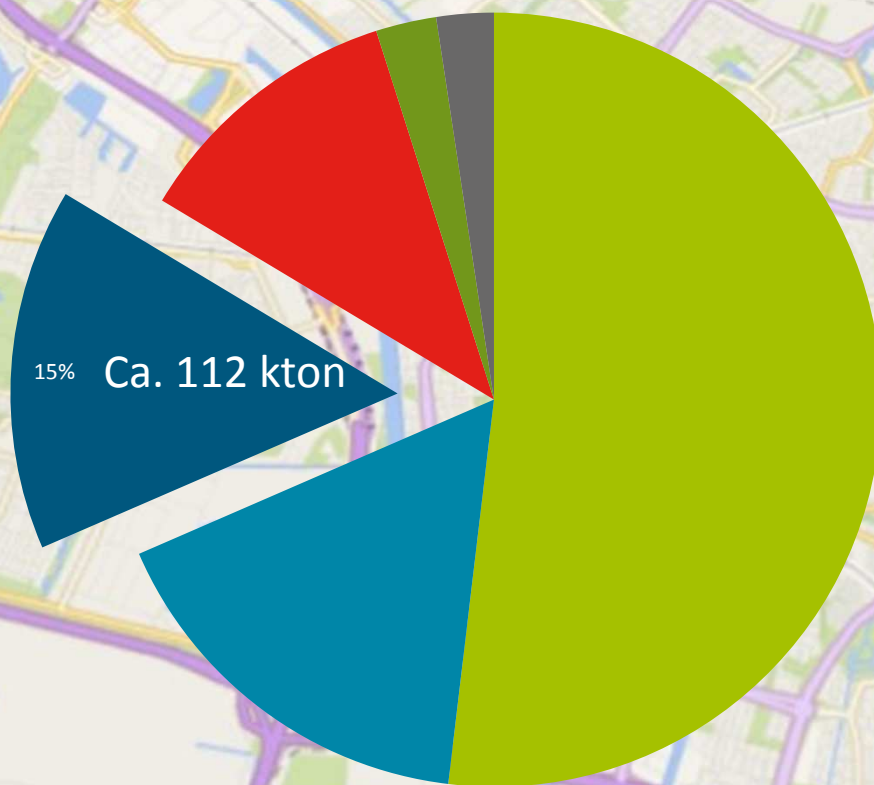
naam

Coöperatieve Rabobank UA
Capgemini Nederland B.V.
ASR Nederland N.V.
Kromhoutkazerne
ProRail B.V. (Hoofdkantoor)
De Volksbank
Rijkswaterstaat
NS Groep NV Utrecht
Faculteit Geneeskunde UMC Utrecht
Movares Nederland B.V.
Conclusion B.V.
UU Fac. Sociale Wetenschappen

Economische activiteit

Overige geldscheppende financiële instellingen
Advisering op het gebied van informatietechnologie
Schadeverzekeringen (geen herverzekering)
Defensie
Ingenieurs en overig technisch ontwerp en advies
Overige geldscheppende financiële instellingen
Algemeen overheidsbestuur
Holdings (geen financiële) en interne concerndiensten
Universitair hoger onderwijs
Ingenieurs en overig technisch ontwerp en advies
Advisering op het gebied van management en bedrijfsvoering
Universitair hoger onderwijs

Industrie
Ca. 112 Kiloton

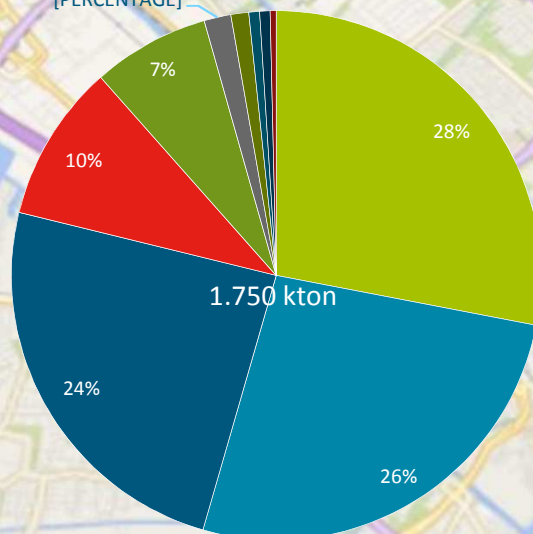
- Bouwnijverheid
- Kantoorhoudende organisaties
- Industrie
- Overige sectoren
- Zorg
- Afval (water) sector

Industrie reststromen (1)

Productie in de industrie

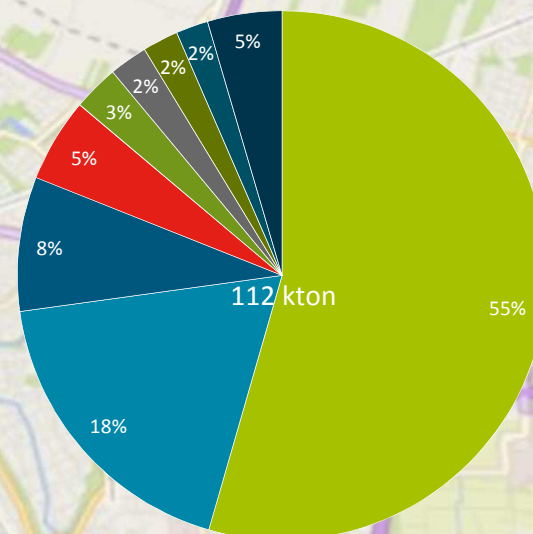
[PERCENTAGE]

- 23 - Bouwmaterialenindustrie
- 20 - Chemische industrie
- 10 - Voedingsmiddelenindustrie
- 17 - Papierindustrie
- 18 - Grafische industrie
- 25 - Metaalproductenindustrie
- 24 - Basismetaalindustrie
- 11 - Drankenindustrie
- 22 - Rubber- en kunststofproductenindustrie
- Overig

Reststromen in de industrie

- 10 - Voedingsmiddelenindustrie
- 24 - Basismetaalindustrie
- 11 - Drankenindustrie
- 17 - Papierindustrie
- 23 - Bouwmaterialenindustrie
- 25 - Metaalproductenindustrie
- 20 - Chemische industrie
- 18 - Grafische industrie
- Overig

De grootste **productiestromen** zijn te vinden in de bouwmaterialen-, chemische, en voedingsmiddelenindustrie (goed voor meer dan 75%).

Grote **reststromen** in industrie zijn te vinden in: voedingsmiddelen, basismetaal, en dranken (goed voor meer dan 75%).

Navolgend gaan we dieper in op:

- Voedingsmiddelenindustrie
- Basismetaalindustrie
- Drankenindustrie

Industrie reststromen (voedingsmiddelenindustrie)

Organische stoffen,
supplementen

Voedingsmiddelen
industrie

Voedings- en genotsmiddelen.(430
kton)
Dierlijk- en plantaardig afval (50 kton)
Mineralen, steenachtig afval (6 kton)
Slib (6 kton)

1.000 werknemers, 55 vestigingen

- Jacobs Douwe Egberts
- Intertaste Supply Point Utrecht
- Nuscience/ Pre-Mervo
- Koninklijke De Ruijter
- Bakkerij Neplenbroek

Intertaste

De Ruijter
SINCE 1845

nuscience
safe & innovative nutrition

JDE

BAKKERIJ
Neplenbroek
www.neplenbroek.nl

Initiatieven:

Industrie reststromen (basis metalenindustrie)

Basismetaalindustrie

Basismetaalindustrie

Aluminium (20 kton)
Mineralen, steenachtig afval (6 kton)
Chemisch afval (6 kton)

275 werknemers, 3 vestigingen

■ Nedal Aluminium

Industrie reststromen (drankenindustrie)

Organische stoffen,
supplementen

Drankenindustrie

Dranken (12 kton)
Dierlijk- en plantaardig afval (9 kton)
Slib (1 kton)

125 werknemers, 10 vestigingen

- United Soft Drinks
- Bier brouwerijen

Initiatieven:

DE BRAKKERIJ

OPROER
BROUWERIJ

**UNITED
SOFT DRINKS**

Royal HaskoningDHV

A map of a city area, likely Rotterdam, showing a network of roads and waterways. Overlaid on the map are several thick, stylized lines in purple and yellow, representing proposed or existing infrastructure projects. The purple lines form a complex web, while the yellow lines are more linear. The background map shows buildings, green spaces, and water bodies in various shades of grey, green, and blue.

Welke keuzes?

Bespreken resultaten

Bouw

- Spelers in beeld
- Volgende stap? Spelers verbinden rondom gebieds- of ketenopgaven

Bedrijfsafval Utrecht

- Bouw (zie boven)
- Industrie (voedsel, metaal en dranken) Volgende stap?
 - Reststromen beter in beeld krijgen (massa, volume, de huidige inzet)
 - Spelers verbinden rondom ketens
- Kantoorhoudende organisaties, volgende stap?
 - Verbinden aan lopende initiatieven (EBU, wegwijzer afvalvrije kantoren, GBCU)

Hoe verder? Wat zijn de vervolgstappen?

Aan de slag met een sector: wanneer interessant?

Argumenten

- Economie
 - Specialisatie van Utrecht
 - Grote werkgelegenheid
- Volume (rest)stromen
- Initiatieven
- Beleid (topsectoren)

Handelingsperspectief gemeente

Rollen:

- A = Aanbieden
- A = Afnemen
- A = Aanjagen

Inzet beleidsinstrumenten

Feedback gemeente Utrecht en vervolgstappen

Resultaten

- De cirkelscan geeft een goed overall beeld, een goed startpunt.
- Een verdiepingsslag (meer gedetailleerd beeld) van de grotere industriële stromen is wenselijk:
 - Welke stromen en hoeveel?
 - Wat gebeurt er met hetgeen er vrij komt?
 - Wat is de impact?
 - Hoe circulair zijn de ketens?
- Kantoorhoudende organisaties aanhaken bij bestaande initiatieven
 - Samen optrekken met EBU, daarmee te focussen op clusters zoals USP en GBCU.

Vervolgstappen

- De vervolgacties hangen samen met waar de energie zit bij partijen en lopende initiatieven. Na de zomer wordt de cirkelscan in een bredere setting besproken, waarna verdere conclusies en vervolgacties bepaald kunnen worden.